

Lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi
tomi.lindholm@lvm.fi

Viitaten lausuntopyyntöönne 7.11.2016

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Olette pyytäneet tietosuojavaltuutetun lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta. Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa. Kiitän myös lausunnon toimittamiselle myönnetystä lisäajasta.

1. Vaikutukset henkilötietojen suojaan

Ehdotetun hallituksen esityksen perusteella ei yksiselitteisesti käy ilmi, miten esitystä valmisteltaessa tehty arvioitu esityksen vaikutusta henkilötietojen suojaan. Käytännössä vaikutusta henkilötietojen suojaan voi olla erityisesti postin osoiterekisteriä koskevilla sisällöillä. Olen pitänyt hyvänä käytäntönä, että hallituksen esityksen osion *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* alakohtana olisi arvioitu esityksen vaikutuksia henkilötietojen suojaan.

Jos lakia valmisteltaessa arvioidaan, ettei esityksellä ole vaikutusta henkilötietojen suojaan, on tämä johtopäätös tarpeen avata esityksessä ja esitellä perustelut, joiden kautta tähän on päädytty. Ehdotetun lain yksittäisten säännösten kohdalla ehdotuksessa onkin näin menetelty (esim. ehdotetun lain 24 b §). Ehdotetun lain osoiterekisteriä koskevan 38 §:n perusteluissa on katsottu, että ehdotuksella olisi perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet: tällaisina on nostettu esiin kilpailu postimarkkinoilla, palvelun saatavuus sekä postinsaajien aseman parantaminen. Tältä osin ei ole avattu, mistä perusoikeuksista on kysymys eikä myöskään perusteltu näkemystä tarkemmin.

Henkilötietojen suojan huomioimiseksi ehdotetun lain 38 §:ssä voitaisiin selkeämmin ilmaista postiyhtymisen toisaalta oikeus toisaalta velvollisuus (vrt. puhelinluettelopalvelut tietoyhteiskuntakaarissa (917/2014)) luovuttaa osoitetietoja toiselle postiyhtymiselle. Rekisteröidyn oikeusturva edellyttää, että mm. kiello-oikeus ja suoramarkkinointikielto toimivat helposti ja tehokkaasti. Esityksessä voitaisiin myös ottaa kantaa kansallisen keskitetyn markkinoinnin kieltorekisterin ("opt out -rekisteri") perustamiseen.

Ministeriö toki arvioi, millä tavoin suunniteltuja uudistuksia on tarkoituksenmukaista sisällyttää lakiin, ja jos suunnitellun uudistuksen sisältö ei poikkea yleislaista, ei siitä toki ole tarkoituksenmukaistakaan säätää erityislaissa. Tältä osinhan elämme parhailaan murrosta, koska tietosuojasetuksen siirtymäaika on käynnissä: nykyisellään henkilötietojen suoja koskeva yleissäädös on henkilötietolaki (523/1999), tietosuojasetusta aletaan soveltaa 25.5.2018. Asetus on esityksessä huomioitu maininnalla sen potentiaalisesti aiheuttamista kustannuksista suhteessa osoiterekisteriin (s. 52).

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00	pe 9:00–12:00

Vaikuttaisi siltä, ettei kaksivaiheisen postilain uudistusta koskevan hankkeen jälkimmäiseenkin osaan ainakaan hallituksen esitysluonnoksen perustelujen valossa, ainakaan säädöstekstin osalta, välttämättä oltaisi sisällyttämässä suuria henkilötietojen suojaan vaikuttavia muutoksia. Kehotan vaikutuksia henkilötietojen suojaan kuitenkin arvioitavaksi myös käytännön tasolla ja myös tuloillaan oleva tietosuojasetus huomioon ottaen. Käytännön esimerkkejä huomioon otettavista asioista ovat esimerkiksi rekisterinpitäjyyteen, rekisterinpitoon sekä rekisterinpitäjän velvollisuuksiin ja rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät keskeiset kysymykset.

2. Ns. kymmenvuotissäännön muuttaminen (ehdotetun lain 38 §)

Esityksessä ehdotetaan, että postiyhtymän on poistettava osoiterekisterissä oleva aiempi tieto viimeistään 20 vuoden kuluttua siitä, kun postiyhtymä on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta. Tämä tarkoittaa muutosta voimassaolevan lain ns. kymmenvuotissääntöön.

Kuten olen aikaisemmissa lausunnoissani ja käytännössäni yleisemminkin katsonut, keskeisen tärkeää on, että käsiteltävät henkilötiedot ovat määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia (*tarpeellisuusvaatimus*). Rekisterinpitäjän on myös huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä (*virheettömyysvaatimus*). Näistä henkilötietolakiin sisältyvistä keskeisistä periaatteista on mainittu myös käsillä olevassa ehdotuksessa hallituksen esitykseksi. Keskeistä joka tapauksessa on, että käsittelyn tarpeellisuus olisi käsittelyn tarkoituksen näkökulmasta perusteltu.

3. Perustuslakivaliokunnan käytäntö

Perustuslakivaliokunnan vakiintunut käytäntö on, että lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Nämä näkökohdat soveltuvat henkilötietojen käytön sääntelyyn laajemminkin.

Lisätietoja saatte tarvittaessa puhelimitse allekirjoittaneelta esittelijältä, numerosta 029-56 66733.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Katja Ahola

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–12:00	

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–12:00	
